

ARTIKKEL OM PRIORITERING AV VEGPROSJEKTER VANT ARTIKKELPRISEN FOR 2015

Lars-Erik Borge, Erling Steigum og Siri Pettersen Strandenes

Prisen for beste artikkel i *Samfunnsøkonomen* for 2015 ble tildelt James Odeck, Morten Welde, Maria Børjesson og Jonas Eliasson for «Brukes samfunnsøkonomiske analyser i prioritering av vegprosjekter? En sammenlikning av Norge og Sverige» (nr. 3 2015). Dette ble gjort kjent på festmiddagen på forskermøtet ved NTNU i Trondheim. Artikkelpriskomiteens medlemmer er, som i fjor, Lars-Erik Borge, Erling Steigum og Siri Pettersen Strandenes. Her følger vår begrunnelse for prisutdelingen.

I år er den tjuesjuende gang at Samfunnsøkonomenes forening deler ut en pris for den beste artikkelen i *Samfunnsøkonomen* i foregående år. Ifølge statuttene for prisen skal det legges vekt både på faglig innhold og

presentasjonsform. Prisen omfatter en sjekk på 20.000 kroner og et diplom.

Komiteen har vurdert artiklene og aktuell analyse bidragene i samtlige numre av *Samfunnsøkonomen* i 2015 bortsett fra det siste, men pluss det siste nummer av 2014-årgangen. Det har også i år vært flere gode artikler å velge mellom.

En stor del av æren for dette tilfaller redaksjonen som har bestått av Cathrine Hagem Jo Thori Lind, og Klaus Mohn. Komiteen vil også berømme redaksjonen for mange gode aktuelle kommentarer, interessante intervjuer og serien med forskningsnyheter, samt temanummer om Nasjonalbudsjettet og om oljeprisen og norsk økonomi.

Så over til artikkelprisen. Vi innleder med en liten quiz. Vår aller kjære Oluf (Arthur Arntzen) spurte engang for lenge siden sin gjest: Kan du si meg hva som er Norges lengste elv? Så klart - det er Glomma det. Nei, svarte Oluf - det er riksvei 50 det. Riksvei 50 fra Oslo helt til Kirkenes, i dag bedre kjent som E6. Forklaringen? I vårløsningen hvert år forsvant grusveien – eller med Olufs ord «Riksveien har flytt forbi oss!». Og han forteller i dramatiske vendinger om samferdselsministeren som under befaring på riksveien holdt på å drukne!

Vinnerartikkelen analyserer beslutninger om veiinvesteringer i Norge og i Sverige. Forfatterne finner store forskjeller mellom offentlig finansiering av veiprojekter mellom de to

landene. En meget synlig forskjell er tettheten av bomstasjoner. I Norge er 50 prosent av utbyggingen bompengefinansiert. Sverige ligger langt bak oss i dette på området, akkurat som i skisporten.

Likevel har Sverige satset mer på veiutbygging enn Norge etter verdenskrig og har dermed kommet raskere bort fra riksvei 50-problemene. I sin økonometriske analyse bruker forfatterne data fra de siste nasjonale transportplanene, det vil si for over 200 prosjekter i Norge og mer enn 400 i Sverige. De undersøker om høyere netto nåverdi per budsjettkrone, samt en rekke andre kjennetegn ved prosjektene, øker sannsynligheten for at prosjekter blir prioritert.

Forfatterne påpeker at resultatene fra samfunnsøkonomiske analyser får stor betydning for prioritering av veiprosjekter i Sverige, men ikke så i Norge. Med andre ord; Sannsynligheten for at et norsk prosjekt blir valgt ut fra netto nåverdi per budsjettkrone er svært tilfeldig, mens sannsynligheten for valg av et svensk prosjekt

derimot er klart korrelert med dets netto nåverdi per budsjettkrone.

En viktig institusjonell forskjell kan være en forklaring på dette. Det er et klarere skille mellom departement og fagetat i Sverige enn i Norge, hvor Statens vegvesen er formelt underlagt Samferdselsdepartementet. Med forfatternes egne ord: «Det er (...) grunn til å tro at Sverige i større grad enn Norge har en planleggingsprosess preget av instrumentell rasjonalitet med en ekspertdrevet prosess, mens planlegging av vegprosjekter i Norge er mer preget av kommunikative prosesser med politisk involvering fra interessenter på flere nivåer.» Metodene for nytte-kostnadsberegninger er svært like i de to landene, men det er enkelte vurderingsforskjeller. Svenskene vurderer verdien av tidsbesparelser og ulykker lavere enn i Norge, men verdsetter utslippsgevinster vesentlig høyere enn i Norge.

Vinnerartikkelen behandler et aktuelt og viktig tema og inneholder en interessant komparativ analyse av Norge og Sverige. Resultatene gir

blant annet grunn til å stille spørsmål ved om tiltak for å styrke vekstevnen i norsk økonomi er blitt prioritert i samme grad som forutsatt ved innføring av handlingsregelen for finanspolitikken. Med dagens lave oljepris og behov for omstilling i norsk økonomi er det viktig at knappe ressurser brukes effektivt, både i vegsektoren og i andre sektorer. Hva kan vi lære av Sverige for å oppnå en bedre prioritering av vegprosjekter? Forfatterne peker på to tiltak. Det første kan være å gi Statens vegvesen en mer selvstendig rolle og større uavhengighet av Samferdselsdepartementet. Det andre tiltaket tar utgangspunkt i at når andre forhold enn netto nåverdi per budsjettkrone er styrende for prioriteringene, er det viktig å dokumentere disse på en transparent og etterprøvable måte. Det vil kunne gi grunnlag for bedre prioriteringer og større vektlegging av samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Det er et viktig tema for framtidig forskning å identifisere hva disse andre forholdene er slik at det etableres et bedre kunnskapsgrunnlag for politikkendringer.

Visste du at samtlige utgaver av vårt tidsskrift er tilgjengelig på nett?
Se vår hjemmeside og les om aktuelle saker helt tilbake til 1958!

God lesning!

<http://samfunnsokonomene.no>